

Tilburg University

Rubriek "Opsporing en politie"

Fijnaut, C.J.C.F.

Published in:

Panopticon: Tijdschrift voor Strafrecht, Criminologie en Forensisch Welzijnswerk

Publication date:

1983

[Link to publication in Tilburg University Research Portal](#)

Citation for published version (APA):

Fijnaut, C. J. C. F. (1983). Rubriek "Opsporing en politie". *Panopticon: Tijdschrift voor Strafrecht, Criminologie en Forensisch Welzijnswerk*, 4(5), 480-483.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

I. Opsporing en politie

1. NIEUWE PUBLIKATIES

In februari jl. heeft een werkgroep van het Studie-, Overleg- en Coördinatiecentrum van de Gemeentepolitie in de Provincie Antwerpen rapport uitgebracht over haar onderzoek naar *Werving en Selectie* van het gemeentepolitiepersoneel. De ondertitel verdraagt voldoende de intentie van deze werkgroep: *Professioneel speuren naar geschikt politiepersoneel. Investeren in mensen*.

In dit rapport wordt o.a. verslag gedaan van een enquête in het Vlaamse land, worden de beschouwingen van de commissie omtrent het bekende K.B. van 2 april 1979 m.b.t. de voorwaarden inzake de benoeming in de graad van politie-agent weergegeven, en staan behartenswaardige aanbevelingen aangaande de werving en selectie van kandidaten voor het politievak. Hopelijk draagt dit rapport ertoe bij dat over enkele jaren niet meer moet worden geconcludeerd 'dat de bestaande wervings- en selectiemethoden in de meeste politiekorpsen verouderd en ondoeltreffend zijn'.

Verder moet nu reeds worden geantwoord op *Een BOB'er getuigt*, dat binnenkort zal worden gepubliceerd door de uitgeverij EPO (p./a. Boekhandel De Vlam, Sint-Pietersnieuwstraat 126, 9000 Gent). Dit boek is samengesteld uit hetgeen de rijkswachter die de zaak-François op gang bracht, Raes, sedert 1 augustus jl. in *De Morgen* heeft verteld over zijn belevenissen bij de rijkswacht, en meer bepaald bij de BOB te Brussel en bij het gewezen NBD (Nationaal Bureau voor Drugs).

Kijkend naar het aangrenzende buitenland moet verheugd worden vastgesteld dat eindelijk ook in Frankrijk het toegepast sociaal-wetenschappelijk onderzoek van de politie onlangs weer enig teken van leven heeft gegeven, en wel in de vorm van een rapport waarin de bevindingen zijn neergelegd van een onderzoek dat in 1982 op last van de minister van Binnenlandse Zaken is ingesteld naar de werving, selectie, opleiding en taak van de *police nationale*. Dit rapport dat onder de titel *Les policiers, leurs métiers, leur information* verkrijgbaar is bij La Documentation Française, 'natuurlijk' te Parijs, sluit dus

wonderwel aan bij het hiervoor vermelde initiatief van de gemeentepolitie in de provincie Antwerpen.

Tot de belangrijkste publikaties die in de afgelopen maanden in Nederland zijn verschenen, moeten de volgende worden gerekend. Allereerst het (nog) onuitgegeven proefschrift van A. Muller over een type van agent dat in de tweede helft van de jaren '70 zéér omstreden was: *De Haagse rayonagent. Een proeve van systeemtheoretische analyse* (april 1983). Belangrijk is verder ook het veldonderzoek dat S. van der Poel verrichtte naar *Vrouwen bij de Amsterdamse politie* (Amsterdam, Arbeiderspers, 1983). Haar bevindingen samenvattend komt zij tot de conclusie 'dat de politie er in een tijdsbestek van zeventig jaar niet in geslaagd is vrouwen als volwaardige politiefunctionarissen binnen haar gelederen te integreren' (p. 215). Zonder meer opmerkelijk is eveneens *Daar pakken ze je op. Emoties tussen rechtsstaat en politie* (IJmuiden, Vermande, 1983), waarin de algemene adviseur van de Amsterdamse politie, F. Denkers, zijn ervaringen met en ideeën over 'emoties die burgers en politie aan elkaar binden maar ook van elkaar gescheiden houden' (p. 12), weergeeft.

Ook mag zeker niet worden voorbijgegaan aan het onderzoek dat M.J. AALBERTS en E.M. KAMMINGA hebben verricht naar de feitelijke verhouding tussen *Politie en allochtonen* in een zevental gemeenten met gemeentepolitie. Dit boek is verkrijgbaar bij de Staatsuitgeverij te Den Haag. Tenslotte verdienen nog enkele onderzoeksrapporten van het WODC de aandacht, nl. J.L.P. SPICKENHEUER, *Voetsurveillance en preventievoortlichting in Amsterdam-Osdorp. Een onderzoek naar de effecten op de criminaliteitsontwikkeling*, van dezelfde auteur *Criminaliteitsbeheersing in Enschede. Een onderzoek ten behoeve van een prioriteitenplan* (met bijlage), en E.G.M. NUIJTEN-EDELBROEK, *Criminaliteitsbestrijding op langere termijn. De effecten van projectsurveillance en voorkoming misdrijven*.

2. IN HET PARLEMENT

Het wetsontwerp tot opheffing van artikel 156 van het *Gerechtelijk Wetboek* zit nog steeds in de molen. Op 13 mei jl. is het van de Senaat naar de Kamer gezonden (*Parl. St.*, Kamer, 1982-1983, 667, nr. 1). De formulering van

art. 2 luidt nu als volgt: 'Deze wet treedt in werking op 1 januari 1984. In afwachting en met het oog hierop is de Koning gemachtigd om de vereiste overgangsmaatregelen te treffen'. Verder mag hier alsnog worden geattendeerd op het *Voorstel van wet tot wijziging van titel II, hoofdstuk 1, van de gemeentewet* dat de heer Paque c.s. op 8 december jl. heeft ingediend in de Senaat (*Parl. St.*, Senaat, 1982-1983, 372, nr. 1). In dit voorstel nl. wordt gezegd dat het goedkeuringstoezicht op o.a. de benoeming van adjunct-commissarissen van politie en van hoofdveildwachters 'betreking heeft op organisatie van de politie en dus opgenomen zou moeten worden in een nieuwe wet op de gemeentepolitie (waarvan het ontwerp wordt voorbereid)' (p. 6).

Zoals reeds aangekondigd in de vorige rubriek, zal hierna nog worden aangestipt wat er bij de besprekingen van de begrotingen van het Ministerie van Justitie, het Ministerie van Binnenlandse Zaken en de Rijkswacht voor 1983 aan de orde is gesteld.

In de bespreking van de begroting van het *Ministerie van Justitie* door de Kamercommissie voor de Justitie (*Parl. St.*, Kamer, 1982-1983, 4-VI, nr. 2) bleef de politieproblematiek goeddeels buiten beschouwing. Alleen in het kader van de privacy-kwestie werd losjes gedebateerd over de automatisering van de informatiesystemen bij de rijkswacht en bij de veiligheid van de staat. Enkele leden van de commissie vertolkten hun onbehagen hieromtrent en drongen aan op duidelijke regelingen terzake (pp. 38-39). Tijdens de voltallige vergadering van de Kamer op 29 maart werd door een enkele volksvertegenwoordiger wel wat gezegd over 'de stijgende criminaliteit in ons land' en 'de onmacht van het gerechtsapparaat', maar een discussie over de opsporingsproblematiek kwam niet tot stand. Het zout in de pap was dan ook de interpellatie van L. VAN DEN BOSSCHE over 'de misbruiken in het centrum voor informatieverwerking van de rijkswacht' n.a.v. de kwestie-Vrancken (*Handelingen*, pp. 2055-2056, 2059). De minister van Justitie volstond met te zeggen dat 'la gendarmerie a été organisée en application d'une circulaire des procureurs-généraux et ses directives s'adressent d'ailleurs à tous les services de police', en dat wat de genoemde kwestie betreft 'il y a en ce moment une instruction judiciaire en cours. Pour le cas particulier que vous venez de citer il est impossible de constater maintenant s'il peut y avoir oui ou non un abus'. Gedurende de bespreking van deze begroting in de voltallige vergadering van de Senaat op 10 mei 1983 werd met geen woord over politie en opsporing gerept.

De bespreking van de begroting van het *Ministerie van Binnenlandse Zaken* door de desbetreffende Kamercommissie op 7 maart 1983 leverde op 't vlak van politie en ordehandhaving een paar opmerkelijke punten op. Ten eerste, dat voor de vorming van de politie-agenten een bedrag van 417,2 miljoen F onder de provincies zal worden verdeeld. Ten tweede, dat een ontwerp van gemeentepolitiewet in de maak is. En ten derde, dat in het kader van de terrorisme-bestrijding 'de oprichting van een nationaal coördinatie- en crisiscentrum het instrument (is) dat onontbeerlijk is voor een beleid van algemene administratieve politie, dat een meer volledige en directe informatie van de Regering mogelijk moet maken.' Verder deelde de minister mee dat de herstructurering van het departement in het kader van de regionalisering geen gevolgen heeft voor de bevoegdheden van het Bestuur Algemene Rijkspolitie (*Parl. St.*, Kamer, 1982-1983, 4-VII, nr. 10, 14-15, 19, 55-56). Tijdens het debat over deze begroting in de Senaat op 30 maart 1983 zei de minister o.a. dat, als men ziet dat ook in Frankrijk met zijn gecentraliseerde gemeentepolitie de verhouding tussen de verschillende politiediensten niet al te best is, 'nous devons, dès lors, nous rejouir que soit appliqué en Belgique un système qui cumule les avantages de l'autonomie communale et de l'existence d'une gendarmerie nationale. A part quelques difficultés mineures, nos forces de sécurité travaillent en bonne intelligence'.

Verder legde hij nog eens zijn beleid inzake de opleiding van de gemeentepolitie uit, en verklaarde hij dat het ontwerp van wet op de gemeentepolitie in september zou worden ingediend in het Parlement (*Handelingen*, pp. 1696, 1700-1701). Gedurende het debat in de Kamer, dat op 15 maart 1983 plaatsvond, verklaarde de ene na de andere volksvertegenwoordiger i.v.m. de beloofde wet op de gemeentepolitie: 'we wachten dan ook met spanning op het initiatief terzake' (CARDOEN), het is 'inzake gemeentelijke politie absoluut noodzakelijk dat een zogenaamde "politiewet" tot stand wordt gebracht' (DE BEUL), er 'moet dringend een nieuwe wet uitgevaardigd worden betreffende het statuut en de werking van de gemeentepolitie' (VAN BELLE). In zijn weerwoord kon de minister slechts zijn belofte herhalen: 'Un texte nouveau est prêt à mon département et sera, après concertation, déposé au parlement. Je crois pouvoir m'engager, qu'avant la fin de cette session, ce texte sera déposé et constituera un sujet important de nos travaux parlementaires à partir de la rentrée

d'octobre' (*Handelingen*, pp. 1688, 1694, 1709, 1717, 1724).

De Kamercommissie voor de Landsverdediging besprak de begroting van de *Rijkswacht* op 9 maart (*Parl. St.*, Kamer, 1982-1983, 4-X, nr. 2). Uitvoerig werd er door de minister ingegaan op de financiële, materiële, personele en syndicale problemen van het korps. Een groot deel van de algemene bespreking daarentegen werd gewijd aan het militaire karakter van deze politiedienst, de politiek-ambtelijke controle op deze macht, haar optreden bij herstel van de openbare orde, en de eventuele gevolgen van de regionalisering voor dit korps. De minister verklaarde zonder meer afkerig te staan 'tegenover elke poging die het nationaal karakter van de Rijkswacht zou aantasten'.

Verder zijn volgens hem 'de nadelen van een demilitarisatie evident terwijl de voordelen vanden ver te zoeken zijn'. Meer bepaald benadrukte hij 'dat het militaire karakter van de Rijkswacht onafscheidbaar verbonden is met bepaalde eigenschappen die haar eigen zijn en van haar maken wat zij is: haar politieke neutraliteit, haar specifieke vakbondswerking en tenslotte haar discipline en zin voor militaire deontologie, in de beste betekenis die aan deze laatste begrippen moet worden gegeven. Indien men raakt aan een van de essentiële elementen van het huidige karakter van de Rijkswacht, dan zou zulks niet alleen snel de waarde van dat korps aantasten, maar ook het vertrouwen dat de bevolking daarin meestal stelt'. En aangaande het voorstel om de rijkswacht slechts van één enkele minister afhankelijk te maken, merkte hij op dat dit 'niet vanzelfsprekend meer klaarheid brengt. Tenzij men de aard van haar functies volledig zou veranderen zou de Rijkswacht immers tegelijkertijd het werkinstrument blijven van de minister van Justitie en van de minister van Binnenlandse Zaken, respectievelijk voor de taken van gerechtelijke en van administratieve politie. Het is moeilijk te voorzien welke van deze twee ministers de bovenhand zou behalen' (pp. 14-15).

De bespreking van deze begroting in de Kamer op 25 maart 1983 (*Handelingen*, pp. 1969-1984) leverde inzake de genoemde kwesties geen nieuwe gezichtspunten op. De heer VAN WAMBEKE (CVP) zei dat zijn partij het oordeel van de minister deelde 'dat de rijkswacht bij uitstek een nationaal karakter heeft en dat er zeer behoedzaam moet optreden worden bij pogingen tot ondoordachte regionalisering'. Alleen de vertegenwoordiger van de Volksunie, de heer VERNIERS, vroeg zich nog expressis verbis af 'of de rijkswacht niet alleen moet gedemilitariseerd

worden maar ook of de rijkswacht niet moet gecommunautariseerd worden'.

De heer VAN DEN BOSSCHE liet deze keer deze kwesties voor wat ze zijn, en betoogde nu uitvoerig dat de uitlatingen van ministeriële zijde en van de kant van de rijkswacht over de stijging van de misdaad 'demagogische uitlatingen (zijn). Iedereen hanteert dergelijke demagogieën misschien af en toe wel eens, vooral op slecht geïnspireerde momenten en in de kranten worden ze misschien al te gemakkelijk en al te kritiekloos herhaald. Maar ik vraag toch in alle ernst met dergelijke beweringen niet naar de Kamer te komen'. Aan dit betoog knoopte hij de overweging vast dat de gewone traditionele delicten wel worden aangepakt maar dat 'de grote belastingfraudes, het strafbare vluchtkapitaal, steekpenningen, onjuiste reclame, oplichterijen door sommige firma's begaan, overtredingen van fusieregels, schendingen van de normen inzake lucht- en waterverontreiniging, het verstoren van de stilte, de vervuiling via auto's niet of nauwelijks worden vervolgd. Dat is niet direct de schuld van de rijkswacht. Dat is de schuld van het zogenaamde bevoegde gezag waaraan de rijkswacht ondergeschikt is en dat een rechtsorde die de criminaliteit bevordert, wenst te handhaven'.

De minister bleef evenwel op zijn standpunt staan en wees nogmaals 'op de aanhoudende stijgende trend van de criminaliteit'. En dit niet alleen. Hij deelde tevens mee dat hij met betrekking tot het gebruik van vuurwapens contact had opgenomen met zijn collega's van Justitie en Binnenlandse Zaken en hen had gevraagd 'de aanpassing van de wetgeving hieromtrent te overwegen met het oog op een betere bescherming die aan de vertegenwoordigers van het openbaar gezag moet worden gewaarborgd'.

In de Senaat, waar deze begroting op 11 mei werd bediscussieerd (*Handelingen*, pp. 2034-2040), nam voor de heer DE BREMAEKER (S.P.) de lof voor het personeel van de rijkswacht niet weg 'dat er een gefundeerde kritiek blijft bestaan op het beleid van dit korps, een beleid dat blijk geeft van weinig originaliteit, van een onwil om de rijkswacht meer te incorporeren in wat er na het aannemen van de volmachten zal overblijven van het democratisch staatsbestel en van wat we niet bepaald een verlichte personeelspolitiek zouden durven noemen'. Hij vroeg in dit verband o.a. naar de vorderingen die zijn geboekt bij de besprekingen over de samenwerking tussen de politiekorpsen.

Van liberale zijde werd bij monde van de heer E. PEETERMANS aangedrongen op de ef-

fectieve opvulling van de organieke sterkte van het korps, en op versoepeling van de regeling m.b.t. het gebruik van vuurwapens door rijkswachters. Het punt dat de minister in zijn antwoord vooral beklemtoonde, betrof de samenwerkingsproblematiek: 'Indien er problemen rijzen, moet er allereerst worden nagegaan of de autoriteiten volledig hun verantwoordelijkheid op zich hebben genomen, om de coördinatie tussen de aan hun gezag onderworpen politiediensten te realiseren. Mocht de rijkswacht zich onttrekken aan een of ander gezag, dan kan zij in beschuldiging worden gesteld. Het is echter niet omdat zij, bij uitblijven van coördinerend gezag, aan haar wettelijke opdrachten het hoofd biedt op de manier die haar als het meest gepast voorkomt, dat haar een verwijt kan worden gemaakt'.

Tenslotte moet nog worden gewezen op de interpellatie van de heer VAN DEN BOSSCHE m.b.t. de handhaving van de bekende kapitein François in de rijkswacht, die op 25 mei jl. werd behandeld door de Kamer (*Handelingen*, pp. 2297-2298, 2306-2307). VAN DEN BOSSCHE verweet de minister dat hij met zijn beslissing terzake 'tegenover de rijkswacht de meest subversieve daad (heeft) gesteld die er de laatste jaren gesteld is'. De minister verweerde zich met te zeggen dat hij eenvoudigweg het advies had opgevolgd van het wettelijk orgaan in deze zaken, de onderzoekersraad.

3. UIT DE TIJDSCHRIFTEN

Op het 20e nationaal congres van het Nationaal Syndicaat van het Rijkswachtpersoneel, dat begin juni plaatsvond te Gent, heeft de voorzitter van deze bond in onverbloemde taal geëist dat de nodige besluiten zullen worden genomen om de wet waarin het syndicaal statuut van dit korps is vastgelegd, toe te kunnen passen. In zijn toespraak, 'Tekenen die niet liegen' (*Syndicale Echo*, 1983, 440, 1-9), droomde hij zelfs 'dat de 14 à 15.000 leden van het NSRP (...) overstappen naar een politiek getinte vakbond terwijl de Regering glimlachend toekeek op deze wanhoopsdaad. Maar dromen kunnen ook meer zijn dan één geheel van onsamenhangende beelden. Sommige ervan worden realiteit en vele gebeurtenissen worden wel eens voorafgegaan door tekenen die niet liegen.'

In zijn *toespraak* op het congres van de Koninklijke Federatie van de Commissarissen en Adjunct-Commissarissen van Politie van België, dat op 6, 7 en 8 mei 1983 doorging te Namen, ging de minister van Binnenlandse Zaken NOTHOMB nog eens in op de proble-

matiek van de opleiding van de gemeentepolitie en op de kwestie van het voorontwerp van wet op de gemeentepolitie. Meer bepaald verklaarde hij aangaande dit ontwerp dat 'hierbij ook de gerechtstaken en de administratieve taken uit te voeren door de gemeentepolitie zullen moeten vastgelegd worden' (*De Politie-officier*, 1983, 6, 60-63).

Nu er weer zoveel wordt gepraat over wettige zelfverdediging etc. is het aangewezen om kennis te nemen van het recente artikel van H. BEKAERT, 'La provocation diffuse', in het *Liber Amicorum Frédéric Dumon* (Antwerpen, Kluwer rechtswetenschappen, s.d., I, 339-358). BEKAERT bepleit meer bepaald een verruiming van de grenzen van deze verdediging en giet deze in een kant en klare nieuwe tekst voor artikel 417 Sw.

Uitermate boeiend tenslotte is het artikel van L. KEUNINGS in het *Driemaandelijks Tijdschrift van het Gemeentekrediet van België* (nr. 145, juli 1983, pp. 149-184) over 'De geschiedenis van het Brusselse politiekorps (van 1831 tot 1914)'. Deze originele bijdrage tot de politiestudie in België is goed gecomponeerd en geschreven, getuigt van veel wetenschappelijke speurzin en bevat opmerkelijke conclusies m.b.t. de evolutie van een zo belangrijk politiekorps als het Brusselse.

C.F.